

NIEUWE EINDTERM: FINANCIËLE GELETTERDHEID

“Het is vandaag belangrijker dan ooit om financieel geletterd te zijn”

De laatste jaren maken beleidsmakers zich steeds meer zorgen over de *financiële geletterdheid* van jongeren. Ook in het onderwijs gaat daar almaar meer aandacht naar uit. Sinds 2019 is financiële geletterdheid in Vlaanderen al een eindterm in de eerste graad van het secundair onderwijs. Nu volgt die kerncompetentie ook in de hogere jaren. “Een hele goede zaak”, stelt dr. Kenneth De Beckker, die aan UHasselt onderzoek verricht naar dit topic. “Leerlingen financieel geletterd maken, is vandaag belangrijker dan ooit.”

Wat verstaan we precies onder financiële geletterdheid?

KENNETH DE BECKKER: "De meeste mensen associëren "financiële geletterdheid" nog te vaak met louter financiële kennis, maar het is veel méér dan dat. Het is de competentie om financiële informatie te verwerven, verwerken en gericht in te zetten. Een combinatie van kennis, vaardigheden en attitudes. Als het bijvoorbeeld gaat om pensioensparen, is het niet voldoende dat leerlingen weten dat de Belgische overheid er financieel niet zo best voor staat en

dat ze beseffen dat je maar beter zelf wat sparen voor die oude dag. Wie financieel geletterd is, zet ook concreet stappen om zichzelf te informeren en heeft genoeg vertrouwen om in dat grote aanbod van pensioenspaarproducten een doordachte keuze te maken. Aan informatie over financiële kennis is er vandaag geen gesprek. Online worden we ermee platgeslagen, maar we moeten er wel voor zorgen dat onze jongeren ook weten hoe ze met die financiële kennis moeten omgaan."

GOEDE SPAARDERS. SLECHTE BELEGGERS.

Scoren Belgische jongeren op dat vlak slechter dan leeftijdsgenoten uit andere landen?

KENNETH DE BECKKER: "Op sommige vlakken scoren we best goed. De Belg krijgt van thuis uit duidelijk de geneugten van het sparen mee en dat heeft een positief effect op ons budgetbeheer. Maar op andere domeinen doen we het slechter. Dat we het in onze financiële opvoeding bijvoorbeeld amper hebben over aandelen vertaalt zich duidelijk in onze aarzeling om te beleggen. Ook al brengt ons spaargeld al jarenlang niets meer op, toch ontbreekt het velen aan vertrouwen om de stap te zetten naar de beurs. Ze hebben het gevoel dat ze daar niet genoeg vanaf weten. De extra vrije tijd en de beurscrash tijdens de coronacrisis heeft veel Belgen wel duidelijk aan het nadenken gezet, maar om een echte duurzame beleggerscultuur te doen ontstaan, zullen we beleggen ook moeten integreren in onze financiële opvoeding."

Waarom is het zo belangrijk om jongeren financieel geletterd te maken?

KENNETH DE BECKKER: "Uit onderzoek blijkt duidelijk dat wie financieel geletterd is, beter omgaat met zijn budget en minder kwetsbaar is voor dure consumptiekredieten en financiële fraude. En in een snel veranderende, individualiserende en digitale maatschappij wordt het alleen maar belangrijker dat leerlingen essentiële financiële vaardigheden ontwikkelen. Waar consumenten tien jaar geleden hun lokale bankkantoor nog binnenstapten om een verzekering af te sluiten, kan dat nu heel eenvoudig en snel online. Dat is fantastisch natuurlijk, maar het betekent wel dat consumenten die niet de basiskennis hebben om de juiste vragen te stellen of afwegingen te maken, vandaag een veel groter gevaar lopen om de foute keuze te maken. Tegelijkertijd is krediet ook veel gemakkelijker online beschikbaar. Zonder de juiste kennis en skills is het makkelijk om in financiële problemen te geraken."

ONGELIJKHEID CORRIGEREN

Maar is het de taak van het onderwijs om jongeren daarvoor te hoeden?

KENNETH DE BECKKER: "Dat vind ik wel. Iedereen krijgt in zijn leven te maken met

financiële issues: we sluiten allemaal verzekeringen, arbeidscontracten en hypotheek af. Als dat allemaal op je afkomt als jongvolwassene kan dat best overweldigend zijn. Dan hangt het te veel af van het gezin waarin je opgroeit, hoe goed je daarmee kan omgaan. Socio-economische achtergronden spelen nu eenmaal een grote rol bij het verwerven van financiële geletterdheid. Die ongelijkheid moeten we in ons onderwijs proberen te corrigeren. Bovendien weten we dat mensen die lager financieel geletterd zijn ook minder op zoek gaan naar advies – terwijl ze daar het meest nood aan hebben – omdat ze bang zijn om zich dom te voelen. Als je iedereen een zekere basis meegeeft, trek je toch vanuit een sterkere positie.”

Hoe wordt die financiële geletterdheid concreet ingevuld in het secundair onderwijs?

KENNETH DE BECKKER: “Het gaat echt om financiële topics waar elke volwassene in zijn leven mee geconfronteerd wordt. In de eerste graad maken we leerlingen bewust van factoren die hun consumptiebeslissingen beïnvloeden zoals reclame, peer pressure en sociale media. Ook budgetbeheer en veilige betaalmiddelen komen daar aan bod. Een logische keuze,

”

Verzekeringen, arbeidscontracten en hypotheek. Als jongvolwassene kan dat overweldigend zijn

want op dat moment krijgen leerlingen vaak hun eerste bankkaart en moeten ze met hun zakgeld leren omgaan. Ook in de tweede graad sluit het programma mooi aan bij de leefwereld van jongeren. Een eerste vakantiejob vormt de aanleiding om arbeidsovereenkomsten onder de loep te nemen, en de aankoop van een bromfiets wordt aangegrepen om leerlingen kennis te laten maken met verzekeringen. In de derde graad komen topics als huurrecht, hypotheek en sociale zekerheid aan bod. Thema’s waar iedereen in zijn leven mee in aanmerking komt.”

Welke rol neem jij als onderzoeker op in dit verhaal?

KENNETH DE BECKKER: “Ik verricht al jarenlang onderzoek naar financiële geletterdheid in al zijn aspecten. Ik onderzoek welke aspecten – zoals socio-economische factoren en nationale cultuur – een impact hebben, en bracht in kaart wat het effect van onze financiële geletterdheid is op onze consumentenkeuzes. Op dit moment focus ik op beleggingen. Ik ga na of het nieuwe beleid dat ingevoerd werd om consumenten te beschermen en beter te informeren in de praktijk ook effectief het gewenste resultaat heeft. Ongemeen boeiend allemaal. En de inzichten uit mijn academisch onderzoek, vertaal ik ook graag naar het brede publiek. Opiniëartikels schrijven, presentaties houden of studiedagen organiseren voor ouders en leerlingen: dat vind ik belangrijk. Ik zetelde ook in het wetenschappelijk comité van het WikiFin Lab, een interactief centrum voor financiële educatie in Brussel waarbij leerlingen op een laagdrempelige, entertainende manier experimenteren met verschillende financiële situaties uit het dagelijks leven. Hoe houden ze hun budget in evenwicht? Wat beïnvloedt hun consumptiekeuzes? Hoe werkt de financiële markt? En wat met sociale zekerheid? In een boeiend traject van 2,5 uur worden leerlingen daarin ondergedompeld. Een prachtig initiatief dat jongeren financieel geletterder probeert te maken. Daar zet ik graag mee mijn schouders onder.” ▪